

Mestna občina
Ljubljana

Mestna uprava

Oddelek za kulturo

Ambrožev trg 7
1000 Ljubljana
telefon: 01 306 48 45
faks: 01 306 48 32
glavna.pisarna@ljubljana.si
www.ljubljana.si

LN: 03200-10/2013-40

Datum: 20.06. 2013

Mestna občina Ljubljana

Mestni svet

Ga. Breda Brezovar Papež, mestna svetnica

Zadeva: Odgovor na svetniško pobudo ga. Brede Brezovar Papež, mestne svetnice Svetniškega kluba Socialnih demokratov

Zveza: Svetniška pobuda ga. Brede Brezovar Papež, št. 03200-10/10/2013-8

Spoštovani,

Odgovarjamo na pobudo mestne svetnice, ga. Brede Brezovar Papež:

Povzetek pobude: *Ga. Breda Brezovar Papež, mestna svetnica Svetniškega kluba SD, je na pristojne službe naslovila svetniško pobudo o oblikovanju strategije, ki bi zajemala problematiko mladih in njeno reševanje. Predlaga, da se pred pripravo strategije opravi raziskava, ki naj prouči različne vidike mladinske problematike ter naj vključuje predloge mladih, kaj bi oni želeli predlagati za izboljšanje kvalitete in perspektivnosti mladih ter analizo stanja. Predlaga, da strategijo opravijo vsi pristojni oddelki v MOL, še posebej OPVI, Oddelek za šport, Oddelek za kulturo, Oddelek za zdravje in socialno varstvo, Urad za mladino, Javni zavod Mladi zmaji, Urad za preprečevanje zasvojenosti, CSD-ji, ČS MOL, Zavod Šport Ljubljana, JSS MOL in ostali zavodi MOL ter druge nevladne organizacije, ki delujejo na tem področju. Predlaga, da v reševanje problematike vključimo tudi državne organe. Predlaga, da se naj pereča problematika obravnava interdisciplinarno, povezano in sistematično.*

Odgovor na pobudo:

Ob odgovoru na pobudo želimo najprej pojasniti aktivnosti in že obstoječe strategije, ki v MOL vključujejo mlade.

V razvojnih in programskih strategijah, ki smo jih v MOL sprejeli na področju izobraževanja, kulture, sociale, zdravja, športa in stanovanjske politike, **mlade kot posebno skupino aktivno vključujemo v ukrepe za kakovostnejše življenje v Ljubljani**. Mestna občina Ljubljana mlade ne obravnava izven konteksta mesta in prebivalcev, ampak njihove potrebe *integrira* v razvojne strategije posameznih, za mesto pomembnih področij in sicer v področje vzgoje in izobraževanja kot primarno področje dela z mladimi, področje kulture oz. kulturne vzgoje, na področje sociale in zdravja, kjer so mladi pomembna kategorija ne samo zaradi socialne izključenosti kot posledice splošnih razmer, ampak tudi v okviru posameznih ranljivih skupin kot so brezdomci, odvisniki, žrtve spolnih zlorab in nasilja, mladi z oviranostmi in mladi s težavami v mentalnem razvoju. Mladi so kot pomembni dejavnik vključeni v strategijo mestnega športa, kjer ne samo, da spodbujamo sodelovanje mladih v športnih aktivnostih, ampak opozarjamo, da se širši fenomen odsotnosti fizičnih aktivnosti odraža pri motoriki otrok in mladih in pri težavah pri zdravju mladih. Mladi so postali integralni del mednarodnih sporazumov o sodelovanju s pobratenimi mesti, ki jih je Ljubljana podpisala v zadnjem obdobju, kot so tudi del v prometni politiki mesta, ko gre za mobilnost in dostopnost izobraževalnih institucij.

Domicilna strategija za otroke in mlade v MOL je Strategija na področju vzgoje in izobraževanja 2009-2019, ki je bila pripravljena na Oddelku za predšolsko vzgojo in izobraževanje, kjer sta organa v sestavi

tudi Urad za mladino in Urad za preprečevanje zasvojenosti. Del strategije obravnava tudi preživljanje prostega časa otrok in mladih. Upoštevajoč cilje strategije (9., 20. in 22. cilj), letno usmerjamo javni razpis za sredstva, namenjena **krepitevi položaja** mladih, izobraževanju, raziskovalni dejavnosti mladih, krepitevi kompetenc in veščin mladih, v podporo mladinskim organizacijam in sodelovanju z mladinskim svetom lokalne skupnosti, v mednarodno sodelovanje mladih in mladinskih organizacij v okviru MOL in njenih pobratenih mest v tujini, v informiranje mladih in preprečevanje nasilja med in nad mladimi ter v sekundarne preventivne programe za mlade, da bi lahko mladim, ne glede na njihov socialni položaj, zagotavljali enake možnosti.

Mestna občina Ljubljana oziroma njene službe se s področjem mladih načrtno ukvarjajo: Urad za mladino, ki v sestavi Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje MU MOL, nudi strokovno in finančno podporo ter razvoj nepridobitnim mladinskim organizacijam v Ljubljani, ki izvajajo prostočasne aktivnosti z metodami neformalnega izobraževanja z namenom, da mladi postanejo aktivni soustvarjalci družbe z odgovornim odnosom do družbe in okolja.

Posebno pozornost posvečamo kreativnim in varnim prostorom za mlade, ki jih od leta tudi načrtno odpiramo v okviru četrtnih skupnosti v Ljubljani. Urad za mladino neposredno sodeluje z **Mladinskim svetom lokalne skupnosti** (glede na obstoječo zakonodajo, je to krovna organizacija mladinskih nevladnih organizacij v MOL), ki je z ustanovnim aktom vključen v zasnovo in oblikovanje politik in dela Javnega zavoda Mladi zmaji – Centra za kakovostno preživljanje prostega časa, ki pod svojim okvirjem **združuje vse četrtne mladinske centre in Družinski center Mala ulica**. Mladinski svet s svojim predstavnikom sooblikuje tudi javni razpis za mladinske organizacije.

V MOL izvajamo usmerjene javne razpise za mladinske organizacije, nudimo brezplačni najem prostorov in brezplačno uporabo za enkratne aktivnosti, v celoti financiramo četrtne mladinske centre in izvaja izobraževanja za mladinske voditelje. Z usmerjenim javnim razpisom podpiramo programe, ki se ukvarjajo s kariernim svetovanjem in z izobraževanjem osipnikov, ki zapustijo formalni šolski sistem. Podpiramo programe lokalnih centrov za socialno delo pri delu z mladimi, ki so vključeni v t.i. sekundarne preventivne programe, namenjene mladim iz manj spodbudnih socialnih okolij in mladim z že zaznamimi raznovrstnimi težavami. Gre za specifične ukrepe za točno določeno ciljno skupino, ki za preventivno delovanje v splošni populaciji niso ustrezni. MOL že več kot desetletje tudi izvaja redni program štipendiranja, kot lokalna skupnost pa si prizadeva za dobro podporno okolje za ustvarjanje novih delovnih mest in prvih priložnosti za mlade. Spodbujamo raziskovalno dejavnost mladih, ki je v porastu in daje izjemne rezultate. To je tudi eden od načinov poklicnega informiranja in usmerjanja mladih. V četrtnih mladinskih centrih javnega zavoda Mladi zmaji študentje opravljajo obvezno prakso v sodelovanju s Fakulteto za socialno delo Univerze v Ljubljani in tako pridobivajo izkušnje. Na področju podpore zaposlovanja in spodbujanja kreativnosti mladih deluje tudi Tehnološki park Ljubljana kot inkubacijski center. V okviru le-tega deluje *Start Up Center*, ki ponuja celovit splet storitev poslovne podpore za uspešen razvoj in rast start-up podjetij od podjetniške ideje do globalne rasti podjetja. Kot strateški partner pri razvoju in izvajanju dejavnosti sodeluje *Tovarna podjetmov*. Za mlade podjetnike predvidevajo predinkubacijski, inkubacijski program, mednarodno povezovanje in mentorstvo. Trenutno združujejo 260 perspektivnih mladih podjetij. Pomembno v okviru Start Up Centra je tudi to, da slednji omogoča program poslovnega mentorstva za začetnike. V MOL deluje tudi *Ljubljanski univerzitetni inkubator*, ki združuje vrhunska znanja diplomantov Univerze v Ljubljani, ki s svojim znanjem pomagajo, podpirajo in vzgajajo mlade generacije, ki želijo realizirati ideje tehnološkega napredka, prenosa znanja in tehnologij v gospodarstvo z namenom kreiranja novih delovnih mest. *Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije* prav tako izvaja vključevanje v

štipendijske sheme za delodajalce. Javni stanovanjski sklad MOL si prizadeva, da bi vsaj delno zadostil potrebam po neprofitnih stanovanjih, kjer so ena izmed skupin, ki so prioritete, mlade družine in mladi. Nerešena stanovanjska oziroma bivanjska problematika mladih je pereča na področju celotne države, prav tako pa nezmožnost najema ali nakupa stanovanja podaljšuje bivanje mladih pri starših. Mestna občina Ljubljana si z gradnjo novih stanovanj in z drugimi ukrepi (neprofitna stanovanja, rentni odkup stanovanj, načelo deljenega lastništva) prizadeva stisko na tem področju zmanjševati.

Čeprav je organiziranost mladih v MOL na visoki ravni, je še vedno veliko mladih, ki izberejo bolj **neformalne oblike druženja**. O tem je Urad za mladino konec leta 2007 pripravil koncept (tudi na podlagi opravljenih raziskav o potrebah mladih v lokalni skupnosti) in **leta 2008 ustanovil prvi četrtni mladinski center**, ki je imel za nalogo neposredno delo z mladimi, ki niso organizirani. Osnovna ideja četrtnega mladinskega centra je zagotoviti kreativen, varen, dostopen in poučen prostor za mlade. Ti so lahko v teh prostorih uporabniki mladinskih aktivnosti ali pa njihovi izvajalci. Izvajalci so tako mladi posamezniki kot tudi mladinske organizacije, ki tako prihajajo v stik s ciljno skupino mladih, ki v večini niso člani in članice mladinskih ali drugih organizacij, vendar so dragoceni predstavniki svoje generacije. Tako ti prostori za mlade izpolnjujejo dve osnovni in vodilni ideji projekta četrtnih mladinskih centrov: mladim v Ljubljani v varnih in dostopnih prostorih zagotavljati kreativne in poučne vsebine z metodami neformalnega izobraževanja, hkrati pa mladinskim organizacijam omogočiti preko mladinskega dela v četrtnih mladinskih centrih pomembne izkušnje pri neposrednem delu z mladimi. Mladinske organizacije pa so v času, ko četrtni mladinski centri niso odprti, uporabnice teh prostorov za lastne aktivnosti. Četrtni mladinski centri **delujejo preventivno**, z idejo, da mora imeti vsaka mlada oseba priložnost, da se razvije v aktivnega in kritičnega mladega državljan ali državljanke. **Prav četrtni mladinski centri so prostor, kjer lahko, kot lokalne oblasti, neposredno nagovarjamo mlade** in kjer poteka **najbolj neposredno** vključevanje mladih posameznikov poteka v četrtnih mladinskih centrih, kjer mlade vključujemo v sooblikovanje programov četrtnih mladinskih centrov. Programi potekajo izključno po načelu soglasnosti mladih uporabnikov in koordinatorjev. Takšen pristop se je izkazal za zelo učinkovitega v smislu vsebin, aktivne participacije in izvedbe ter obiskanosti aktivnosti.

Informiranje mladih je kot stalnica prednostnih tem tako Urada za mladino OPVI MOL kot tudi drugih oddelkov in MOL. Mestna občina Ljubljana je zato bila pobudnik **Ljubljanske mreže info točk za mlade – L'MIT** (1998). L'MIT zajema v mrežo raznolike mladinske organizacije, ki opravljajo informiranje na področju različnih okoliščin, s katerimi se mladi dnevno srečujejo (šolanje, štipendiranje, prostovoljno delo, neformalno izobraževanje, reševanje stisk, zaposlovanje, svetovanje, prostovoljstvo, razpisi): www.lmit.org.

Na področju dela z mladimi, mladinskega dela v okviru Urada za mladino letno podpremo več kot 115 projektov in programov, ki neposredno nagovarjajo mlade v smislu preventive in vzgoje za vrednote. Posebej naj poudarimo **delo 3 mladinskih mrež**: mreže mladinskih organizacij za informiranje mladih, mreže organizacij proti nasilju med in nad mladimi in mreže mladinskih organizacij, **ki z mladimi dela neposredno na njihovih točkah zbiranja po mestu** (na točkah, ki so v zadnjem času s strani javnosti videne kot problematične).

Pobuda mestne svetnice ga. Brede Brezovar Papež poudarja tudi vse večjo zlorabo alkohola med mladimi. Skrb je upravičena in ne velja samo za Ljubljano, ampak je to pereča težava celotne države. **Prve korake s preventivnim delom začnemo v vrtcih**, saj je najbolj učinkovita preventiva tista, ki se začne izvajati v zgodnji mladosti: izvaja se kurikulum, v okviru katerega so vključene splošne preventivne vsebine. Preventivni pristopi za predšolske otroke vključujejo univerzalne preventivne

aktivnosti in cilje: dvigovanje kakovosti življenja otrok in staršev po načelu enakih možnosti, krepitev samopodobe otrok, zmanjševanje nasilja med otroki, učenje alternativnih oblik vedenja v konfliktnih situacijah, vzgoja za strpnost in prijateljstvo. Vsi ti cilji so tudi cilji, ki jim sledi tudi šola v sklopu celovite zasnove osnovne šole. Izvajajo se tudi predvidene posebne preventivne in vzgojne vsebine, ki učence seznanjajo s škodljivimi posledicami prekomernega uživanja alkohola. Na tej stopnji razvoja že lahko aktivno delujemo na področju konkretnih vrst zasvojenosti, kot je predvsem alkohol. Vrtec se ne more izolirati od okolja, otrok in njihovega doživljajskega sveta, a lahko dejavno prispeva z ozaveščanjem otrok in staršev o zdravem načinu življenja, med katerega zagotovo sodi tudi odnos do pitja alkohola v družinskem krogu otroka. V okviru preventivnih programov Urada za preprečevanje zasvojenosti spodbujamo programe na področju univerzalne in selektivne preventive zasvojenosti za otroke in mladostnike, njihove starše in njihove vzgojitelje oz. učitelje. Cilji tovrstnih programov so usmerjeni na prepoznavanje različnih dejavnikov tveganja in prepoznavanja varovalnih dejavnikov.

V okviru programov za otroke in mladostnike imamo v osnovnih šolah programe, ki se neposredno ukvarjajo s preprečevanjem zasvojenosti od alkohola (»O2 za vsakega« in »Kaj pa če ... ne.«). Programa z medvrstniškim in medgeneracijskim dialogom spodbujata otroke in mladostnike k družbeni participaciji in aktivaciji sovrstnikov. V razredih se izvajajo vrstniške delavnice z vsebinami škodljivih posledic kajenja in tobačne industrije, vrstniškega pritiska, pitja alkohola. Osredotočajo se na razbijanje socialnih norm (večina mladih namreč precenjuje delež njihovih vrstnikov, ki kadi ali pije) ter ozaveščanje vplivov, ki jih ima na njih bližnja (vrstniki) in širša okolica (tobačna in alkoholna industrija). V okviru programov za otroke in mladostnike s težavami psihosocialnega prilagajanja in s težavami v odnosu do psihoaktivnih snovi imamo program pri odvisnostih in zasvojenostih »Korak v pravo smer«. Program nudi varno socialno okolje za vse tiste otroke in mladostnike, ki le tega nimajo v svojem primarnem družinskem okolju zaradi težav s škodljivim in tveganim pitjem alkohola staršev ali celo zaradi zasvojenosti z alkoholom enega izmed svojih staršev. Otroke in mladostnike je potrebno kontinuirano opremljati z znanji in veščinami tudi skozi ostala obdobja, da bodo zmogli ostati odklonilni do omamljanja in zasvojenosti. Preprečevanje zasvojenosti z alkoholom ni mogoče dosegati s poučevanjem ali ukazovanjem, ampak s socialnim učenjem v skupini, kjer se na življenjski način trenira osebno stališče otrok ter njihove navade do vsega, kar je povezano z omamljanjem; pri tem potrebujejo zelo malo novega znanja, poudarek je na oblikovanju in zagovarjanju osebnih stališč in krepitvi dobrih navad.

V preteklem obdobju je bil med mladimi v Ljubljani zelo dobro sprejet tudi nov program brezplačnega oziroma subvencioniranega prevoza s taksijem, katerega cilj je zmanjšati število prometnih nesreč zaradi vožnje pod vplivom alkohola. V projekt se je v prvem letu vključilo skoraj 550 mladih v starosti od 16 do 30 let, v letu 2011 pa so izdali že 1093 članskih izkaznic.

Prav tako je bilo v celotnem preteklem obdobju na voljo informiranje in svetovanje (telefonsko, spletno in osebno) ter terapevtsko delo in družinsko svetovanje. Ljudje, ki se srečujejo s posledicami škodljive rabe alkohola, so se lahko vključili v različne terapevtske skupine in skupine za samopomoč. Izvajale so se tudi prostočasne aktivnosti, tabori ter predavanja in delavnice.

V letu 2010 je bila zaključena tudi *Raziskava o značilnostih uporabe alkohola med učenci ljubljanskih osnovnih šol in iskanje odgovorov za preprečevanje in zmanjševanje tveganj*, ki jo je po naročilu MOL izvedla Fakulteta za socialno delo. Njeni izsledki kažejo, da kljub visokemu zavedanju tveganja mladi ne bodo vedno ravnali premišljeno, saj odločitve o ravnanjih niso odvisne le od zavedanja tveganja, ampak tudi od konkretnih možnosti in spletov okoliščin. Nujno je **intenzivirati stik z mladimi in ostalo skupnostjo skozi skupnostne akcije, uporabljati raziskovanje in terensko delo, vzpostaviti**

zaupen in enakopraven odnos ter mladim z refleksijo vsakdanjih situacij omogočiti izkušnje, da bodo v ključnih trenutkih sprejemali dobre odločitve. Te bodo mogoče le takrat, ko bodo mladi prepoznali in razumeli situacije in možne posledice ter ko bodo imeli dostop do virov, da bodo tveganja lahko reguliraliⁱ. Problematika, ki jo povzroča tvegano pitje alkohola in zasvojenost z alkoholom, sega na različna področja – od zdravja, prometne varnosti, alkoholne industrije, medijev, davčne politike in cenovnih ukrepov, do pravil kulturnega vedenja in vrednot. Vera Grebenc tako pravi, da je zahodna kultura »poskrbela za socialno učenje uporabe alkohola. /.../ kar pomeni, da se mladi lahko formalno in neformalno skozi opazovanje v vsakdanjem življenju, s pomočjo vedenja v družini in pri prijateljih, na podlagi sporočil, posredovanih preko medijev, filma, literature, poučijo o pripravi in učinkih alkohola, o situacijah in priložnostih, v katerih je pitje dovoljeno in tudi o neprimernih oblikah uporabe v naši družbi« (Senčar: 2011).

Družbena toleranca do uživanja alkohola v Sloveniji je visoka, alkohol je sestavni del slovenske kulture. Tudi na centrih za socialno delo pri svojem delu zaznavajo obsežnost problematike – približno polovica obravnav je namreč povezanih z alkoholom, pri čemer ta nastopa bodisi kot razlog za stiske bodisi kot odgovor nanje (ob tem gre predvsem za moške, pri ženskah je ta problematika precej bolj prikrita). Zaskrbljujoča je tudi ocena, da se 40 % mladih, ki prihajajo iz družin z alkoholizmom, tudi v svoji odrasli dobi srečuje z alkoholizmom – z lastnim ali z alkoholizmom partnerke oziroma partnerja.

(Tvegano) pitje med mladimi je eno od pomembnejših vprašanj, povezanih s problematiko alkohola. To je bila tudi tema več raziskav v zadnjih letih. Vera Grebenc pravi, da »vrsta raziskav /.../ pokaže, da so mladi dobro obveščeni o škodljivih posledicah uživanja tako dovoljenih kot nedovoljenih drog, pa vendar jih to ne odvrne, da v nekem trenutku v življenju ne poskusijo nekaj novega. /.../ Večina se strinja, da otrok in alkohol ne gresta skupaj, hkrati pa /.../ je alkohol v okolju prisoten in otroci in mladostniki ga ne morejo spregledati. Obstaja razhajanje med uradno preventivno politiko, kot se izraža v javnem prostoru, in na primer vsakodnevnimi izkušnjami staršev in mladostnikov, ki vključujejo tudi situacije uporabe alkohola« (Senčar 2011).

Kljub kompleksnosti problematike in majhnemu številu programov, ki v Ljubljani delujejo na tem področju, ti relativno dobro odgovarjajo na potrebe. Eno od preventivnih aktivnosti v obliki uličnega dela z mladimi zagotavlja **Mreža Mlada ulica**, ki je na pobudo Urada za mladino začela z delom v letu 2013: mreža petih organizacij in številnih prostovoljcev in prostovoljk izvaja raznovrstne preventivne aktivnosti na terenu, podprte z odprtim odnosom do mladih, vključujoč v aktivnosti njih same. Od pilotnega projekta v letu 2012 je razveseljivo to, da je kar nekaj mladih »menjalo stran«: če so še poletje 2012 preživljali kot obiskovalci različnih lokacij (Trnovo, Maximarket), so letos aktivni prostovoljci mreže Mlada ulica. Pristop do mladih na terenu je prav tak, kot ga narekuje *Raziskava o značilnostih uporabe alkohola med učenci ljubljanskih osnovnih šol in iskanje odgovorov za preprečevanje in zmanjševanje tveganj* in sicer, da je potrebno »intenzivirati stik z mladimi in ostalo skupnostjo skozi skupnostne akcije, vzpostaviti zaupen in enakopraven odnos ter mladim z refleksijo vsakdanjih situacij omogočiti izkušnje, da bodo v ključnih trenutkih sprejemali dobre odločitve«.

Med mladimi je dobro sprejet tudi socialnovarstveni program terenskega dela z mladimi, ki tvegano pijejo. Izvajalke in izvajalci programa se z mladimi srečujejo na lokacijah, kjer se ti zadržujejo in popivajo in z neformalnimi pogovori ter prilagojenim informativnim gradivom (npr. informacijami in slogani na ovitkih papirnatih robčkov) vplivajo na zmanjševanje škode zaradi tveganega pitja med mladimi. Posebna vrednost tega programa je tudi v vrstniškem pristopu. Tako so terenske delavke in delavci tudi srednješolke in srednješolci ter študentke in študenti. Mladim so na voljo tudi spletni forumi in informacije na socialnih spletnih omrežjih ter članki v priljubljenih revijah za mlade. Poleg tega se

mladi lahko udeležujejo delavnic in različnih prostočasnih dejavnosti ter drugih tedenskih aktivnosti, denimo skupinskih srečanj in pogovorov, skozi katere se usposablajo za zdrav življenjski slog.

Ker je evalvacija sofinanciranih programov (zaključena konec leta 2011) pokazala, da je programov, namenjenih ljudem s težavami zaradi uživanja alkohola, bilo relativno malo, zlasti pa so manjkali programi za zasvojenost z alkoholom, ki še ne abstinirajo in programi za mlade, ki tvegano pijejo, je Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo to področje okreplil tako v višini sofinanciranja kot tudi po številu podprtih in izvajanih programov socialnega varstva, namenjenih ljudem s težavami zaradi uživanja in/ali z zasvojenostjo z alkoholom. Oddelek spodbuja dodatni obseg terenskega dela z mladimi z namenom zmanjševanja škodljivih posledic tveganega pitja alkohola in s tem povezanih drugih oblik tveganega vedenja mladih.

V MOLⁱⁱ tako obstaja množstvo ukrepov in podpornih aktivnosti, kako izboljšati položaj mladih. Kar zadeva pobudo svetniškega vprašanja o strategiji, je smiselno, da najprej (srednjeročno), tako meni tudi pobudnica, opravimo raziskavo, ki naj razižče stanje mladih v lokalni skupnosti ter da naj slednja vključi tudi pogled najpomembnejšega deležnika – mladih. Izhodišče za raziskavo je lahko tudi raziskava Mladina 2010, ki jo je opravil Urad za mladino RS. Raziskavo, ki bo vključevala vse deležnike, tako na strani mestne uprave, njenih javnih zavodov, kot tudi nevladni sektor, bomo uvrstili v program dela Urada za mladino za leto 2014.

Ob koncu pa je potrebno poudariti še nekaj: brez problematiziranja vrednot in vzgledov, ki jih mladi dobivajo s strani celotne družbe, brez bolj aktivnega vključevanja staršev v procese odraščanja, brez bolj pozitivnega odnosa do dogajanja v družbi, bomo mlade **le prepričevali**, da ne segajo po substancah, ki so zanje škodljive. Naš cilj pa mora biti, da mladi ponotranjijo odgovoren odnos do sebe in družbe. Predvidena raziskava in iz nje morda izhajajoča strategija, bi bila potrebna za celotno državo.

Pripravile:

Mag. Mateja Demšič, vodja Urada za mladino OPVI, po pooblastilu

Tanja Hodnik, OZSV, vodja Odseka za socialno varstvo in mladinske dejavnosti OPVI

Breda Primožič, Urad za preprečevanje zasvojenosti OPVI

mag. Mateja Demšič

sekretarka - vodja Oddelka za kulturo

ⁱ Grebenc, V., Šabič, A., Kvaternik, I., Kodele, T. 2009. *Raziskava o značilnostih uporabe alkohola med učenci ljubljanskih osnovnih šol in iskanje odgovorov za preprečevanje in zmanjševanje tveganj* : poročilo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo

ⁱⁱ V 2013 v okviru programov in projektov v MOL s področja zdravja, preprečevanja zasvojenosti, lokalnih in mednarodnih mladinskih aktivnosti, projektov za otroke in mladostnike, kulturne vzgoje za mlade in športnih aktivnosti, sofinanciramo več kot 600 projektov